

HZN e

Broj 2/2018
Službeno glasilo Hrvatskoga zavoda za norme

glasilo

Voda za razvoj
ISOfocus uzburkao vode za bolji svijet

IEC TS 63033 za sustav za praćenje vožnje
omogućuje vozačima da vide sve kutove oko vozila

ETSI u brojevima

Članovi
HZN-a

Hrvatska
normizacija
u brojevima

CCMC započeo 2018. godinu
s novim ustrojem

HZN e-glasilo

Službeno glasilo Hrvatskog zavoda za norme sa
stalnim dodatkom
Oglasnik za normativne dokumente

Godište: 10. 2018.

ISSN 1847-4217

URL: <http://www.hzn.hr>

Izdavač:	Hrvatski zavod za norme MB: 1957406 OIB: 76844168802 Sjedište: Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb Telefon: 01/610 6095 Telefax: 01/610 93 21
Glavni urednik:	Igor Božičević, ravnatelj HZN-a
Pomoćnik glavnog urednika:	Vladimir Jaram
Tehnički urednik:	Vladimir Jaram
Uredništvo:	Ana Marija Boljanović, Melanija Grubić Sutara, Vlasta Gaćeša-Morić, Boro Jandrijević, Stanka Miljković, Nenad Nikolić, Vladimir Jaram, Igor Božičević
Lektura:	Ivana Canosa
Korektura:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Grafička obrada naslovnice:	Vladimir Jaram
Grafička priprema:	Vladimir Jaram, Sandra Knežević
Izlazi:	mjesečno
Uređenje	2018-02-28

Opremu tekstova obavlja uredništvo. Za sadržaj poimence potpisanih priloga odgovorni su njihovi autori. Oni ne iskazuju obvezno stav Hrvatskoga zavoda za norme. Objavljeni prilozi u službenom glasilu Hrvatskog zavoda za norme autorski su zaštićeni. Iznimka su sadržaj, novosti iz HZN, novosti iz europskih i međunarodnih normiranih tijela i s normizacijom povezane aktivnosti koji se mogu objavljivati u drugim stručnim časopisima uz obveznu naznaku izvora i dostavljanje časopisa u kojemu su objavljeni tako preuzeti prilozi. Za priloge iz rubrike Normizacija i Tehničko zakonodavstvo potrebno je zatražiti pisano odobrenje za njihovo objavljivanje od autora i od Hrvatskoga zavoda za norme.

PROSLOV

Poštovani čitatelji!

U ovome broju HZN e-glasila u našim stalnim prilogima možete pročitati o zbivanjima u HZN-u te regionalnim i međunarodnim normizacijskim organizacijama. U vijestima iz HZN-a, možete pogledati naš stalni prilog o članovima HZN-a, a u ovome broju objavljujemo i godišnji pregled hrvatske normizacije u brojevima (za 2017. godinu).

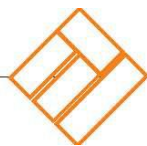
U rubrici Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija iz IEC-a možete pročitati informaciju o tome kako se specifikacijom IEC TS 63033 za sustav za praćenje vožnje omogućuje vozačima da vide sve kutove oko vozila te time postiže veća sigurnost na cesti, a iz ISO-a kako *ISOfocus* u izdanju siječanj/veljača 2018. godine uzburkava vode za bolji svijet za UN-ovo desetljeće akcije.

Donosimo i godišnje tablične prikaze rada međunarodnih (ISO) i europskih organizacija za normizaciju (CEN i CENELEC te ETSI) u brojevima (za 2017. godinu). Prikaz za IEC nije objavljen do zaključenja ovoga broja pa ćemo ih dati kada budu objavljeni, u jednom od slijedećih brojeva našega glasila.

Ugodno čitanje!

V. Jaram
pomoćnik glavnoga urednika

Sadržaj 2/2018

Proslov	2
Novosti iz HZN-a	
• Članovi HZN-a	4
Novosti iz HZN/TO	
• Hrvatska normizacija u brojevima	5
Novosti iz međunarodnih i europskih normizacijskih organizacija	
IEC	
• IEC TS 63033 za sustav za praćenje vožnje omogućuje vozačima da vide sve kutove oko vozila	6
ISO	
• ISOfocus ističe važnost vode i sanitarnih sustava za UN-ovo desetljeće akcije	8
• ISO u brojevima	10
CEN i CENELEC	
• CCMC započeo 2018. godinu s novim ustrojem	11
• CEN i CENELEC u brojevima	12
ETSI	
• ETSI u brojevima	13

Naslovnica: *Priopćenja iz regionalnih i međunarodnih normizacijskih organizacija*

HZN Oglasnik za normativne dokumente (A1-A49)

ISSN 1847-4217

Članovi Hrvatskog zavoda za norme

Objavljujemo popis redovitih i pridruženih članova HZN-a po vrstama pravnih odnosno fizičkih osoba za koje je Upravno vijeće donijelo odluku do kraja veljače 2018. godine.

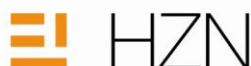
Vrsta članstva, vrsta pravne ili fizičke osobe	2017-12-08	2018-02-02
Članovi promatrači		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	9	8
Fizičke osobe	0	0
Ukupno promatračkih članova	9	8
Redoviti članovi		
Pravne osobe koje ostvaruju dobit	165	161
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – javne ustanove i slično	22	21
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – HGK, HOK, HUP	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovne komore ili udruge	4	4
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – strukovna društva	6	8
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – škole	1	1
Pravne osobe koje ne ostvaruju dobit – fakulteti	19	20
Fizičke osobe – pojedinci	29	29
Obrt – fizičke osobe	2	2
Tijela državne uprave	51	50
Ukupno redovnih članova	300	297
Ukupno članova HZN-a	309	305

NOVI ČLANOVI

Vrsta članstva: REDOVITO ČLANSTVO

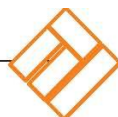
PRAVNA OSOBA KOJA OSTVARUJE DOBIT

1. KONČAR - APARATI I POSTROJENJA d.d., Zagreb

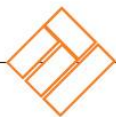
Dobrodošli u sustav komentiranja nacrtu normal!

HRVATSKA NORMIZACIJA U BROJEVIMA

	stanje dana 2017-12-31
Redoviti članovi HZN-a	249
Članovi promatrači HZN-a	9
Suradnja (ministarstva i tijela državne uprave)	51
Tehnički odbori HZN/TO	172
Članovi tehničkih odbora, pododbora i radnih skupina	oko 1800
Obuhvaćenost područja rada ISO/TC-a	244 / 59 %
Obuhvaćenost područja rada IEC/TC-a	104 / 48 %
Obuhvaćenost područja rada CEN/TC-a	352 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada CLC/TC-a	76 / 100 %
Obuhvaćenost područja rada ETSI/TC-a	25 / 100 %
Sudjelovanje u radu ISO/TC/SC – aktivan član	13
Sudjelovanje u radu ISO/TC/SC – promatrač	169
Sudjelovanje u radu IEC/TC/SC – aktivan član	13
Sudjelovanje u radu IEC/TC/SC – promatrač	65
Hrvatske norme (HRN)	31890
Od toga prihvaćeno uz prijevod	273
Izvorne HRN	105
Od toga prihvaćena u izvorniku	31512
Nacrti hrvatskih norma na javnoj raspravi	7
Prijedlozi za prihvaćanje norma u izvorniku na javnoj raspravi	2869
Normizacijski projekti u programu rada	oko 135

IEC TS 63033 za sustav za praćenje vožnje omogućuje vozačima da vide sve kutove oko vozila

Veća sigurnost na cesti

Ženeva, Švicarska, 2018-01-26 – IEC daje proizvođačima automobila alat koji omogućuje videotehnologiju za uklanjanje mrtvih kutova u raznoraznim prometnim situacijama. Nova tehnička specifikacija, IEC TS 63033-1, omogućit će vozačima da vide sve kutove oko vozila.

Mrtvi kut jedan je od najvećih uzroka prometnih nesreća na cesti. Prema istraživanjima *European Road Safety Observatory*, za gotovo jednu od pet nesreća na križanjima (19 %) krive su smetnje pogledu.

Dosad je vozačima bilo teško brzo obraditi više vidnih polja. Inteligentni monitor opisan u tehničkoj specifikaciji [IEC TS 63033](#), *Car multimedia systems and equipment – Drive monitoring system*, omogućuje vozačima da brzo i automatski uoče prepreke, čak i na nepreglednim križanjima.

Sustav praćenja vožnje koristi se tehnologijom „slobodnog gledišta“ kojom se stvara složena slika od 360° iz vanjskih kamera. Ona osigurava ispravnu poziciju vozila u odnosu na okoliš jer stvara optimalan prikaz na temelju slike koja dolazi iz stražnjeg monitora za pomoć pri parkiranju, monitora mrtvog kuta i monitora iz ptičje perspektive.

Vodeći međunarodni stručnjaci iz stručne skupine ([Technical Area, TA](#)) [17 IEC-ovog tehničkog odbora \(TC\) 100](#) za multimedijske sustave i opremu za automobile izradili su IEC TS 63033-1 kako bi pomogli vozačima da bolje sagledaju neposredno okruženje.

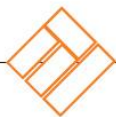
„Vjerujemo da ova važna tehnička specifikacija može imati važnu ulogu u smanjivanju nesreća u cestovnom prometu,” rekao je Junichi Yoshio, voditelj stručne skupine.

„IEC TS 63033 poboljšat će praćenje vožnje u velikom broju kritičnih situacija, uključujući parkiranje, skretanje pod pravim kutom i vožnju u gustom prometu.”

1. dio tehničke specifikacije daje model za stvaranje kružne slike sustava za praćenje vožnje.
2. dio opisuje skupove informacija koje daje sustav za praćenje vožnje, a koji uključuju metode snimanja za stvaranje stvarnih vizualnih slika, dok 3. dio utvrđuje mjerne metode kružnih slika za sustav praćenja vožnje.

O stručnoj skupini IEC TC 100/TA 17

Rad stručne skupine TA 17 obuhvaća aspekte audio, video i multimedijskih sustava te opremu kojom se koriste vozači automobila i/ili putnici.

To uključuje:

- zahtjeve za sustave i opremu za *infotainment* (informiranje+zabava) praćenja i snimanja vožnje i događaja, pomoć u vožnji i ostale multimedijske aplikacije u automobilu
- normizaciju utvrđenih zahtjeva
- korisnička sučelja, sučelja i mreže, protokole, formate podataka, kriterije, metode ocjenjivanja i upravljačke mehanizme za gornje sustave i opremu.

(Izvor: <http://www.iec.ch/newslog/2018/nr0118.htm>; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

ISOfocus ističe važnost vode i sanitarnih sustava za UN-ovo desetljeće akcije

Voda za razvoj
ISOfocus uzburkao vode za bolji svijet

Voda povezuje sve aspekte života. Danas svaki deseti čovjek nema pristup zdravstveno ispravnoj vodi, a oko 2,3 milijardi ljudi živi bez odgovarajućih sanitarnih uvjeta, što ima katastrofalne društvene i gospodarske posljedice. Međutim, pristup vodi i sanitarnim sustavima može pretvoriti probleme u mogućnosti, potičući obrazovanje, otvaranje radnih mjesta i bolje zdravlje za sve.

ISO je upravo objavio izdanje *ISOfocusa* za siječanj/veljaču 2018. Objava se poklapa s početkom Međunarodnog desetljeća akcije Ujedinjenih naroda – „Voda za održivi razvoj“ (2018.-2028.), a cilj joj je povećati svijest o kritičnom stanju vodenih resursa širom svijeta i potaknuti na mjere za rješavanje tog problema.

ISOfocus donosi najnovije informacije o razvoju u sektoru voda i otpadnih voda. S obzirom da mu je težište na poticanju rezultata u vodoprivredi brzorastućih gradova, nesumnjivo je da govori o najhitnijem pitanju našeg vremena.

U uvodnoj napomeni, predsjednik ISO-a John Walter piše: „Već na samom početku svoje funkcije predsjednika ISO-a, jasno mi je da su međunarodne norme sastavni dio ostvarenja svakog od ciljeva održivog razvoja, uključujući 6. cilj: osigurati dostupnost i održivo gospodarenje vodom i sanitarnim sustave za sve. Ovo izdanje *ISOfocusa* bavi se izravno time.

Izdanje za siječanj/veljaču 2018. donosi priče o predvodnicima promjena i vrhunskim znanstvenicima u sektoru, aktivistima i autorima normi. Govori o najnovijim i najinovativnijim normama za kvalitetu vode i gospodarenje vodom u cijelom svijetu. U ovom izdanju osvrćemo se na doprinos ISO normi rješavanju mnogih današnjih izazova povezanih s vodom, uključujući pristup primjerenim sanitarnim uvjetima u kojima se ljudski otpad zbrinjava na zdravstveno ispravan način, od zahoda i kanalizacije do gospodarenja krutim otpadom.

Objavljuje se i ekskluzivan intervju sa zamjenikom direktora za vode, sanitarne uvjete i higijenu u zakladi *Gates Foundation*. Rezimirajući svjetsku krizu sanitarnih sustava, Doulaye Koné komentira: "Zahode s ispiranjem uzimamo zdravo za gotovo. Međutim, prema Centrima za suzbijanje i sprječavanje bolesti (*Centers for Disease Control and Prevention, CDC*), više od 800 000 ljudi, među njima i male djece, svakodnevno umire zbog loših sanitarnih uvjeta. To je tragično samo po sebi, a posljedice su još veće."

Doulaye, koji predsjedava projektnim odborom ISO/PC 305, izlaže svoje stavove o važnosti ISO normi na svjetskom tržištu i koristima od buduće norme ISO 30500 za nekanalizacijske sanitarne sustave.

"Danas dostupna rješenja vrlo su skupa, pa trebamo ekonomiju razmjera da bismo smanjili troškove. U tome mogu pomoći međunarodne norme jer utvrđuju specifikacije za proizvode koji ispunjavaju potrebe velikog broja ljudi."

U najnovijem *ISOfocusu* saznajte kako ISO norme mogu pomoći u rješavanju globalne krize vode i sanitarnih sustava i osiguranju boljeg zdravlja za milijarde ljudi širom svijeta.

(Izvor: Elizabeth Gasiorowski-Denis, 12. siječnja 2018., <https://www.iso.org/news/ref2256.html>, priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

ISO U BROJEVIMA

ČLANOVI	162	nacionalna normirna tijela, uključujući:
	120	članova, normirnih tijela
	39	dopisnih članova
	3	člana pomagača
STRUKTURA TEHNIČKIH ODBORA	3 493	tehnička tijela, uključujući:
	243	tehnička odbora
	505	pododbora
	2 682	radne skupine, i
	63	ad hoc studijske skupine
RAZVOJ MEĐUNARODNIH NORMA		
Ukupno na dan 31. prosinca 2017.	21 991	međunarodnih norma i normativnih dokumenata
u 2017.	1 578	objavljenih međunarodnih norma i normativnih dokumenata
		što predstavlja ukupno
	92 747	stranica u 2017. godini
RAD U NAPREDOVANJU		
u 2017.	1 642	registrirana nova projekta (radne stavke)

(stanje 31. prosinca 2017.)

Potpune informacije o ISO-ovim normizacijskim aktivnostima (uključujući ISO-ov *Memento* i Katalog) dostupne su na ISO-ovim mrežnim stranicama: www.iso.org

CCMC započeo 2018. godinu s novim ustrojstvom

Mnogo je truda prošle godine uloženo kako bi CCMC postao okretniji i bliži zajednici CEN-a i CENELEC-a. Naš novi ured bio je otvoren svima na 'Dan otvorenih vrata' 6. prosinca 2017. Sada vas sa zadovoljstvom obavještavamo da smo rad u 2018. godini počeli s novim ustrojstvom.

Ravnateljici CEN-a i CENELEC-a, Eleni Santiago Cid, pomagat će tri ravnatelja: Ashok Ganesh za 'tržišne perspektive i inovacije', Cinzia Missiroli za 'normizaciju i digitalnu produkciju' i Sarah Penny za 'strategiju i odgovorno upravljanje'. Sada postoje i specijalizirani 'voditelji rješenja za kupce' (*Customer Solution Managers*), koji će biti prva crta kontakta i davati podršku našim glavnim kupcima (članovima, dužnosnicima, EU/EFTA/partnerima i industriji).

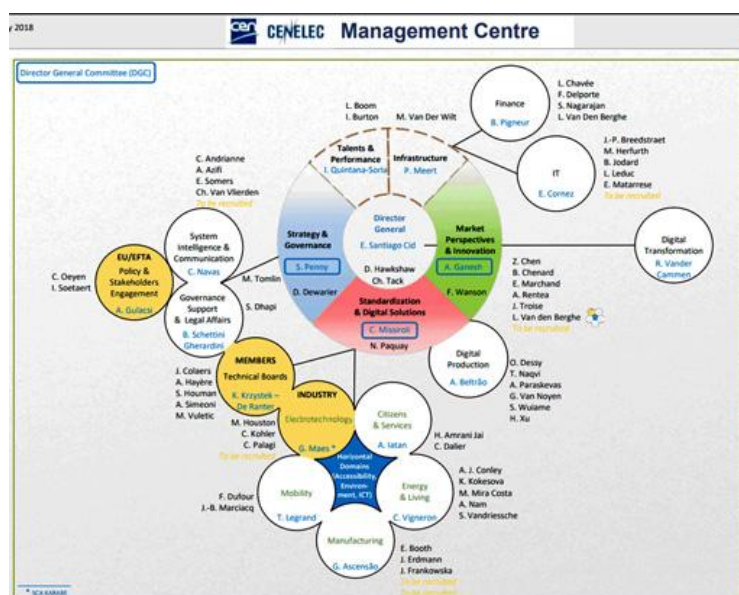
Pozivamo vas da pogledate [CCMC prvu crtu kontakta](#) i otkrijete tko je vaša glavna osoba za kontakt. Ako želite saznati tko je zadužen za određeni sektor CEN-CENELEC-a, CEN-a ili CENELEC-a, pogledajte:

[Sektori CEN-CENELEC-a](#)

[Sektori CEN-a](#)

[Tehnološki sektori CENELEC-a](#)

Ako imate bilo kakvih pitanja, slobodno nam se obratite na info@cencenelec.eu.

Organizacijski dijagram Središnje uprave CEN-CENELEC-a

(Izvor: https://www.cencenelec.eu/News/Brief_News/Pages/TN-2018-003.aspx; priredio: V. Jaram; prijevod: T. Majić)

CEN U BROJEVIMA
STATISTIČKI PODATCI ZA 2017. GODINU

- 1. Odbori:** Na početku 2017. godine CEN ima 2144 tehnička tijela, od čega
- 314 aktivnih tehničkih odbora
 - 39 aktivnih CEN-ovih radionica (CWs)
 - 45 CEN-ovih tehničkih pododbora
 - 1497 radnih skupine
 - 20 CEN-CENELEC tehničkih odbora
 - 3 CEN-CENELEC radionice
 - 9 CEN-CENELEC radnih skupina
 - 3 CEN-CENELEC-ETSI tehnička odbora
 - 1 CEN-CENELEC-ETSI radna skupina
- 2. U 2016. godini CEN je proizveo 1135 dokumenta** (EN - europske norme, CEN/TS - tehničke specifikacije, CEN/TR - tehnički izvještaji, CGs - CEN-ove upute i CWAs - CEN-ovi sporazumi)
- 907 europskih norma (EN)
 - 43 tehničke specifikacije (TSs)
 - 39 tehničkih izvještaja (TRs)
 - 141 CEN-ovih sporazuma (CWAs)
 - 5 CEN-ovih uputa (CGs)
- 3. Ukupan je broj dostupnih dokumenata 15985 (kraj prosinca 2016. godine).**
- 14739 europskih norma (ENs)
 - 34 europskih prednorma (ENVs)
 - 513 tehničke specifikacije (TSs)
 - 88 CEN-ov izvještaj (CR)
 - 448 tehnička izvještaja (TRs)
 - 475 CEN-ovih sporazuma (CWAs)
 - 38 CEN-ove upute (CGs)
- 3701 dokumenat u pripremi krajem 2016. godine. (Stanje: 2016-12-31)

CENELEC U BROJEVIMA

Ukupan broj članova	34	
Pridruženi članovi	12	
Tehnička tijela		
Tehnički odbori/pododbori	79	
TC/SC radne skupine (WGs)	292	
BT radne skupine i WGs	16	
Norme		
Ukupno norma (uključujući amandmane)	6857	
Norme izdane u 2016.	429	
Razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma u 2016. (samo EN i HD)		
Identične IEC-ovim normama	308	69 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	26	6 %
Izvorne europske norme	112	25 %
Ukupno	446	100 %
Ukupna razina istovjetnosti IEC-ovih i CENELEC-ovih norma na kraju 2016.		
Istovjetne IEC-ovim normama	5081	72 %
Utemeljene na IEC-ovim normama	410	6 %
Izvorne europske norme	1573	22 %
Ukupno	7064	100 %
Ukupno usklađenih CENELEC-ovih norma (uključujući amandmane)	1711	24 %

(Stanje 31. prosinca 2016.)

ETSI U BROJEVIMA

Na kraju studenoga 2017. godine ETSI je imao 806 članova iz 66 zemalja s pet kontinenata sa sljedećom strukturom članstva:

- 664 punopravnih članova
- 128 pridruženi član
- 14 promatrača iz 14 država.

Tijekom 2017. godine (do kraja rujna 2017.) ETSI je objavio ukupno 2335 dokumenta sljedeće strukture:

– europske norme (EN)	79
– standardi ETSI-ja (ES)	28
– upute ETSI-ja (EG)	1
– tehničke specifikacije (TS)	1962
– skupne specifikacije (GS)	39
– tehnička izvješća (TR)	203
– grupna izvješća (GR)	21
– posebna izvješća (SR)	2
Ukupno	2335

Struktura ETSI-jeva članstva (za 2017.):

– MSP	15,3 %
– Mikro poduzeća	10,6 %
– Javna istraživačka tijela/Sveučilišta	14 %
– Ostali članovi	60,1 %

